

Extrait du CGTCatalunya.cat

<http://cgtcatalunya.cat/spip.php?article12472>

Confederalisme democràtic versus socialisme comunitari

- Actualitat - Articles opinió -

Date de mise en ligne : dissabte 10 de juny de 2017

CGTCatalunya.cat

"Els estats estan fundats en el poder, les democràcies estan basades en el consens col·lectiu. Els Estats solament administren, mentre que les democràcies governen".

(Abdullah Öcalan)

La proposta d'Abdullah Öcalan sobre el confederalisme democràtic (CD) ens presenta una de les alternatives al capitalisme més atractives formulades en el que va de segle XXI: ningú millor que ell per a explicar i defensar el que és, a parer seu, una solució «per a la qüestió kurda [però també per al Pròxim Orient, i per escapar de l'opressió] i la dominació global del sistema capitalista modern». (i)

Per als que projectem i defensem la societat comunal com alternativa al capitalisme, la proposta de CD té l'atractiu de propugnar formes d'organització social en què el capitalisme i les seves formes de poder (l'Estat i la burocràcia que aquest comporta, l'exigència de la nació com base territorial d'una sobirania, com també altres poders derivats de la religió, el patriarcat, el militarisme, etc.) són considerats negatius per a aquella societat que desitja viure en harmonia i fraternitat i, per tant, se n'exclouen. Aquestes instàncies, les doctrines i les expressions del poder absolut habituals en les societats de classe, ens impulsen a comprovar en quina mesura, el CD afavoreix i potencia la implementació de les societats comunals (o afins) en territoris en què el capitalisme europeu és la forma de societat dominant.

Elements negatius que el CD recomana superar en el disseny de possibles alternatives:

- ▶ Superar l'Estat nacional, perquè és, en si mateix, el monopoli més complet i desenvolupat. «És la unitat més desenvolupada de monopolis com el comerç, la indústria, les finances i el poder. També caldria pensar en el monopoli ideològic com una part indivisible del monopoli del poder. El capitalisme i l'Estat nacional s'enllaçaren de manera tan íntima que no es podia concebre l'un sense l'existència de l'altre. Com a conseqüència d'això, l'explotació no només va ser aprovada per l'Estat, sinó també estimulada i facilitada. Però, sobretot, cal pensar en l'Estat nacional com la màxima forma de poder.»
- ▶ Així mateix, s'ha de superar la relació de l'Estat amb les religions. «La separació de l'Estat i la religió és el resultat d'una decisió política. No va donar-se de forma natural. Aquesta és la raó per la qual, fins i tot avui dia, el poder i l'Estat semblen donats, es podria dir, fins i tot, que per Déu. Nocions com Estat secular o poder secular són ambigües. L'Estat nacional també té assignat un nombre d'atributs que serveixen per a reemplaçar atributs antics religiosament enllaçats com ara nació, pàtria, bandera nacional, himne nacional i molts altres [...]. L'Estat nacional és un Estat centralitzat amb atributs quasidivins, que ha desarmat la societat per complet i monopolitza l'ús de la força.»
- ▶ Igual de nociva és la burocratització de la societat: «la burocratització i l'Estat nacional no poden existir l'un sense l'altre». «Si l'Estat nacional és la columna vertebral de la modernitat capitalista, és també, certament, la gàbia de la societat natural. La seva burocràcia garanteix el funcionament fluït del sistema: les bases de la producció de béns i els beneficis per als actors econòmics rellevants, tant a l'Estat nacional real i socialista, com al favorable a les empreses.»
- ▶ Succeeix el mateix amb el fenomen de l'homogeneïtzació i militarització del pensament. «L'Estat nacional, en la seva forma natural, apuntava a la monopolització de tots els processos socials. Havia de lluitar contra la diversitat i la pluralitat, un enfocament que va portar a l'assimilació i el genocidi. Explota no solament les idees i el potencial laboral de la societat i colonitza les ments de les persones en nom del capitalisme, sinó que també assimila tot tipus de cultures i idees espirituals i intel·lectuals per a preservar la seva existència. Apunta a la creació d'una cultura nacional única, una identitat nacional única i una única comunitat religiosa unificada. D'aquesta manera, també reforça una ciutadania homogènia.»

- ▶ Finalment, igual de perjudicial és el control de l'Estat nacional sobre la societat. «Se sol afirmar que l'Estat nacional es preocupa pel destí de la gent comuna. Això no és veritat. És, més aviat, el governador nacional del sistema capitalista mundial, un vassall de la modernitat capitalista, que està més profundament enllaçada a les estructures dominants del capital del que solem assumir. És una colònia de capital. Sense considerar com de nacionalista es presenta l'Estat nacional, aquest serveix igualment a tots els processos capitalistes d'explotació.»

En totes aquestes recomanacions, l'anticapitalisme que transpira el CD és més que palès.

Confederalisme democràtic

Emprant les paraules del mateix Abdullah Öcalan, el CD es defineix de la manera següent:

«Aquest tipus d'autoritat o administració pot ser anomenada administració política no estatal o democràcia sense estat. Els processos de presa de decisió democràtics no han de ser confosos amb els processos coneguts de l'administració pública. Els estats només administren, mentre que les democràcies governen. Els estats estan fonamentats en el poder; les democràcies estan basades en el consens col·lectiu. El mandat de l'Estat està determinat per decret, encara que, en part, pot ser legitimat a través de les eleccions. Les democràcies empren eleccions directes. L'estat empra la coerció com a mitjà legítim. Les democràcies es basen en la participació voluntària. El confederalisme democràtic està obert a altres grups i faccions polítiques. És flexible, multicultural, antimonopòlic i orientat cap al consens. L'ecologia i el feminisme són pilars centrals.» Així mateix, Öcalan admet que el «comunisme podria ser una alternativa al capitalisme». Segurament, l'anticapitalisme que traspua tot el document, com també el comunisme coma a societat a construir, siguin raons per a ometre la condemna de la propietat privada, reprovació que no apareix enlloc del text i trobem a faltar.

Principis del confederalisme democràtic

El CD es fonamenta en cinc principis, els quatre primers de coneguda afinitat amb els principis establerts pel comunalisme:

- 1.- El dret a l'autodeterminació de les persones inclou el dret a un estat propi. No obstant això, la fundació d'un Estat no incrementa la llibertat de la gent. El CD és, per contra, el paradigma de les persones oprimides.
- 2.- El CD és un paradigma no estatal, és el projecte organitzatiu i cultural original d'una nació democràtica.
- 3.- El CD es fonamenta en la participació de base. Els processos de presa de decisió es fonamenten en la comunitat. Els nivells superiors solament serveixen a la coordinació i implementació de la voluntat de les comunitats que envien els seus delegats a les assemblees generals.
- 4.- El sistema capitalista i els seus poders imperials, que perjudiquen la democràcia, no la poden imposar. La propagació de la democràcia de base és elemental. És l'única aproximació que poden tolerar els diversos grups ètnics, religiosos i classes. També va de la ma amb l'estructura confederada tradicional de la societat.

El moviment té com intenció establir estructures federals a l'Iran, Turquia, Síria i l'Iraq, obertes a tots els kurds i al mateix temps formen una confederació paraigua per a les quatre parts del Kurdistan.

Confederalisme democràtic versus socialisme comunitari

Per avaluar les bondats dels principis del CD, els contrastarem amb els que proposa García Linera en el seu socialisme comunitari (SC) (ii) Mentre que el CD és /1/ un paradigma de les persones oprimides, el SC és una democràcia participativa en cooptació amb els poders mencionats. /2/ Mentre que el CD és una societat sense Estat, que declara el comunitarisme com a objectiu, el SC proclama l'Estat com a arma revolucionària i el socialisme, com a pont. /3/ Mentre que el CD no es pronuncia sobre la propietat privada (buit que ens deixa un dubte), el SC proposa la convivència entre totes les formes de propietat, incloent-hi la privada, durant un període indefinit. /4/ Mentre que el CD és una relació horitzontal (confederada) entre comunitats, el SC estableix relacions verticals, en què destaca, en el cim de la piràmide, el paper de l'Estat.

Confluència entre confederació democràtica i societat vertical

La societat comunal es basa en les característiques que defineixen la matriu/brúixola i que orienta les exigències que defineixen la vida comunitària: propietat comunal dels recursos i de la producció, accés gratuït als béns i mercaderies que es produeixen amb aquests recursos, gestió horitzontal i valors basats en la confiança, l'amistat, i el suport mutu. És a dir, la societat comunal condemna la propietat privada, els estats i les nacions, la burocràcia, el patriarcat, el militarisme i el sexisme, les religions i tot allò que suposi poder i opressió.

Dit això, i comparat amb el CD, trobem moltes característiques que ens permeten contemplar afinitats positives a compartir, fet que no succeïa amb el socialisme comunitari. És a dir, el SC espera que l'Estat «representi a tots: empresaris, indígenes, oficialisme, oposició, minories, obrers, cooperativistes, assalariats, comerciants, camperols, intel·lectuals i joves». «El nostre gran repte és construir [...] un Estat integral que els unifiqui a tots.» (iii) Els que propugnem societats sense Estat, en canvi, continuarem recordant i repetint, com ja advertia i insistia Marx, que «els treballadors no poden prendre possessió de l'aparell de l'Estat capitalista i posar-lo a funcionar al seu servei». «Han de "demolir-lo" i reemplaçar-lo per una forma de poder polític radicalment diferent, democràtica i no estatal». (iv) El mateix opina Jorge Viaña: «mentre no s'aprofundeixi el desballestament de l'Estat i de les relacions socials i de propietat existents, no podrem parlar estrictament que, a curt termini, estiguem vivint un trànsit al socialisme». I remata: «Marx, justament, demostra que l'Estat encarna les lògiques de dominació i, en especial, de la propietat privada, per molta teoria que s'intenti fer».(v)

Notes:

- i Totes les cites d'aquest article estan extretes del document Abdullah Öcalan, Confederalismo Democrático.
- ii Iglesias, José. García Linera i el socialisme comunitari del bon viure. Reconvertit dels del comunialisme
- iii García Linera, Álvaro. El socialismo comunitario. Un aporte de Bolivia al mundo.
- iv Michael Löwy. Ecosocialismo: hacia una nueva civilización.
- v Jorge Viaña. Construyendo fundamentos en la lucha por un Socialismo Comunitario.

* José Iglesias Fernández és economista i membre del seminari d'economia crítica Taifa. Article publicat al blog de KurdisCat